

عنوان و نام پدیدآور:	تکلیف گرایی در سیره امام خمینی: و امام ^۱ خامنه‌ای دایره
مشخصات نشر:	قم: انتشارات زمزم هدایت، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری:	۱۷۶ ص.
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۲۴۶-۳۷۹-۴
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیبای مختصر
یادداشت:	فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است.
یادداشت:	نویسندگان: محمود پاکیزه، عبدالهادی احمدی، محسن مروتنی، شریف‌آباد، علی کریمی خوشحال.
یادداشت:	کتابنامه به صورت زیر نویس:
شناسه افزوده:	پاکیزه محمود، ۱۳۴۶
شناسه افزوده:	شوبکلائی، مسلم، ۱۳۵۲ -
شناسه افزوده:	قاسم حمزه، حسین
شناسه افزوده:	پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق، انتشارات زمزم هدایت
شماره کتابشناسی ملی:	۳۷۹۷۹۹۶

تکلیف‌گرایی

در سیرهٔ امام خمینی علیه السلام و امام خامنه‌ای علیه السلام

پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق علیه السلام

نخستین
نسخه

تکلیف‌گرایی

در سیره امام خمینی و امام خامنه‌ای دام‌عزیز

تهیه کننده: پژوهشگاه امام صادق ع
نویسندگان: محمود پاکیزه، عبدالهادی احمدی، محسن
مروتی شریف، ابدا علی کریمی خوشحال
ناظر علمی: دکتر سید جمال الدین میر محمدی
مدیر پروژه: دکتر محمود پاکیزه
ویراستاران: مسلم شوبکلانی، حسین قاسم حمزه
صفحه‌آر: مسلم خسروی
ناشر: زمزم هدایت

چاپ: آبنوس ○ نوبت چاپ: اول ○ تاریخ چاپ: بهار ۱۳۹۴
شمارگان: ۱۰۰۰ ○ قیمت: ۷۰۰۰ تومان
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۴۶-۳۷۹-۴

آدرس ناشر: قم، خیابان دور شهر، نبش کوچه ۳، پلاک ۸۱
تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۳۰۷۳۵، همراه: ۰۹۱۲۲۵۳۲۸۸۷

فهرست مطالب

پیشگفتار ۱۱

فصل اول: کلیات

۱-۱- مفهوم شناسی ۱۳

۱-۱-۱- مفهوم تکلیف ۱۳

۱-۱-۲- تکلیف گرایی و تکلیف پذیری ۱۸

۱-۲- مبانی تکلیف و تکلیف گرایی ۱۸

۱-۲-۱- مبانی معرفت شناختی ۱۹

۱-۲-۲- مبانی هستی شناختی ۲۱

۱-۲-۳- مبانی انسان شناسی ۲۳

۱-۳- مبادی تکلیف و تکلیف گرایی ۲۸

۱-۳-۱- ولایت الله ۳۰

۱-۳-۲- ولایت پیامبر ﷺ ۳۱

۱-۳-۳- ولایت ائمه علیهم السلام ۳۱

۱-۳-۴- ولایت فقیه ۳۲

- ۴-۱. اهمیت و ضرورت تکلیف‌گرایی ۳۲
- ۵-۱. عرصه‌های تکلیف‌گرایی ۳۵

فصل دوم: تکلیف‌گرایی در مسائل فردی

- ۱-۲. تلاش برای شناخت دین ۳۹
- ۱-۱-۲. امام خمینی و تلاش برای شناخت دین ۳۹
- ۲-۱-۲. امام خامنه‌ای دام‌ظله و تلاش برای شناخت دین ۴۰
- ۲-۲. عبادت و توسل ۴۲
- ۲-۲-۱. اهمیت به نماز ۴۲
- ۲-۲-۲. اهمیت به دعا و توسل ۴۵
- ۲-۲-۳. اهمیت به قرآن ۴۸
- ۳-۲. دل‌نیستن به دنیا ۵۰
- ۳-۱-۲. امام خمینی و اعراض از دنیا ۵۰
- ۳-۲-۲. امام خامنه‌ای و اعراض از دنیا ۵۵
- ۴-۲. اخلاص ۵۶
- ۴-۱-۲. امام خمینی و اخلاص ۵۷
- ۴-۲-۲. امام خامنه‌ای دام‌ظله و اخلاص ۵۹

فصل سوم: تکلیف‌گرایی در مسائل خانوادگی

- ۱-۳. تکریم والدین ۶۱
- ۱-۱-۳. امام خمینی و تکریم والدین ۶۲
- ۲-۱-۳. امام خامنه‌ای دام‌ظله و تکریم والدین ۶۲
- ۲-۳. تکریم همسر ۶۳
- ۲-۲-۳. امام خمینی و تکریم همسر ۶۳

۶۵	 ۲-۲-۳. امام خامنه‌ای دامت‌السلام و تکریم همسر
۶۶	 ۳-۳. تربیت فرزندان
۶۶	 ۱-۳-۳. امام خمینی ره و تربیت فرزندان
۶۹	 ۲-۳-۳. امام خامنه‌ای دامت‌السلام و تربیت فرزندان

فصل چهارم: تکلیف‌گرایی در مسائل اجتماعی

۷۱	 ۱-۴. ایجاد عدالت اجتماعی
۷۱	 ۱-۱-۴. امام خمینی ره و عدالت اجتماعی
۷۴	 ۲-۱-۴. امام خامنه‌ای دامت‌السلام و عدالت اجتماعی
۷۶	 ۲-۴. قانون‌گرایی
۷۶	 ۱-۲-۴. امام خمینی ره و قانون‌گرایی
۷۷	 ۲-۲-۴. امام خامنه‌ای دامت‌السلام و قانون‌گرایی
۷۹	 ۳-۴. رسیدگی به امور مردم
۸۰	 ۱-۳-۴. امام خمینی ره و رسیدگی به امور مردم
۸۲	 ۲-۳-۴. امام خامنه‌ای دامت‌السلام و رسیدگی به امور مردم

فصل پنجم: تکلیف‌گرایی در مسائل فرهنگی

۸۳	 ۱-۵. بصیرت‌افزایی
۸۳	 ۱-۱-۵. امام خمینی ره و بصیرت‌افزایی
۸۵	 ۲-۱-۵. امام خامنه‌ای دامت‌السلام و بصیرت‌افزایی
۸۹	 ۲-۵. احیای امر به معروف و نهی از منکر
۸۹	 ۱-۲-۵. امام خمینی ره و امر به معروف و نهی از منکر
۹۳	 ۲-۲-۵. امام خامنه‌ای دامت‌السلام و امر به معروف و نهی از منکر
۹۵	 ۳-۵. بزرگداشت حادثه عاشورا

- ۹۵-۳-۱. امام خمینی: و بزرگداشت حادثه عاشورا.....
- ۹۷-۳-۲. امام خامنه‌ای دامنه‌ای و بزرگداشت حادثه عاشورا.....
- ۹۸-۴-۱. رشد علمی.....
- ۹۹-۴-۱. امام خمینی: و رشد علمی.....
- ۱۰۰-۴-۲. امام خامنه‌ای دامنه‌ای و رشد علمی.....
- ۱۰۲-۵-۵. دفاع از فرهنگ.....
- ۱۰۲-۵-۱. امام خمینی: و دفاع از فرهنگ.....
- ۱۰۳-۵-۲. امام خامنه‌ای دامنه‌ای و دفاع از فرهنگ.....^۱

فصل هشتم: تکلیف‌گرایی در مسائل سیاسی

- ۱۰۵-۱-۱. مبارزه برای استقرار حکومت اسلامی.....
- ۱۰۵-۱-۱. امام خمینی: و مبارزه برای استقرار حکومت اسلامی.....
- ۱۰۹-۱-۲. امام خامنه‌ای دامنه‌ای و مبارزه برای استقرار حکومت اسلامی.....
- ۱۱۱-۲-۲. تحمل ناملازمات در راستای تکلیف‌گرایی.....
- ۱۱۱-۲-۱. امام خمینی: و تحمل ناملازمات.....
- ۱۱۵-۲-۲. امام خامنه‌ای دامنه‌ای و تحمل ناملازمات.....
- ۱۱۶-۳-۳. اقدام به موقع.....
- ۱۱۶-۳-۱. امام خمینی: و اقدام به موقع.....
- ۱۲۰-۳-۲. امام خامنه‌ای دامنه‌ای و اقدام به موقع.....
- ۱۲۱-۴-۴. برخورد با انحراف و منحرفان.....
- ۱۲۱-۴-۱. امام خمینی: و برخورد با انحرافات.....
- ۱۲۳-۴-۲. امام خامنه‌ای دامنه‌ای و برخورد با انحراف و منحرفان.....
- ۱۲۴-۵-۵. ثبات قدم.....
- ۱۲۴-۵-۱. امام خمینی: و ثبات قدم.....

۱۲۶.....	۲-۵-۶. امام خامنه‌ای دام‌ظله و ثبات قدم
----------	---

فصل هفتم: تکلیف‌گرایی در مسائل سازمانی

۱۲۷.....	۱-۷. ولایت‌پذیری
۱۲۷.....	۱-۱-۷. امام خمینی و ولایت‌پذیری
۱۲۹.....	۲-۱-۷. امام خامنه‌ای دام‌ظله و ولایت‌پذیری
۱۳۲.....	۲-۷. اهمیت دادن به کار گروهی
۱۳۲.....	۱-۲-۷. امام خمینی و کار گروهی
۱۳۴.....	۲-۲-۷. امام خامنه‌ای دام‌ظله و کار گروهی
۱۳۵.....	۳-۷. نظارت بر امور
۱۳۶.....	۱-۳-۷. امام خمینی و نظارت
۱۳۷.....	۲-۳-۷. امام خامنه‌ای دام‌ظله و نظارت
۱۴۰.....	۴-۷. نظم
۱۴۱.....	۱-۴-۷. امام خمینی و نظم
۱۴۵.....	۲-۴-۷. امام خامنه‌ای دام‌ظله و نظم

فصل هشتم: تکلیف‌گرایی در مسائل جهانی

۱۴۷.....	۱-۸. اشراف اطلاعاتی و تحلیل درست
۱۴۷.....	۱-۱-۸. امام خمینی و اشراف اطلاعاتی
۱۵۰.....	۲-۱-۸. امام خامنه‌ای دام‌ظله و اشراف اطلاعاتی
۱۵۲.....	۲-۸. تلاش برای ایجاد وحدت
۱۵۲.....	۱-۲-۸. امام خمینی و وحدت
۱۵۴.....	۲-۲-۸. امام خامنه‌ای دام‌ظله و وحدت
۱۵۶.....	۳-۸. دفاع از اسلام و مسلمین

- ۸-۳-۱. امام خمینی: و دفاع از اسلام و مسلمین ۱۵۶
- ۸-۳-۲. امام خامنه‌ای دامنه و دفاع از اسلام و مسلمین ۱۵۹
- ۸-۴. مقابله با استکبار جهانی ۱۶۲
- ۸-۴-۱. امام خمینی: و مقابله با استکبار جهانی ۱۶۲
- ۸-۴-۲. امام خامنه‌ای دامنه و مبارزه با استکبار جهانی ۱۶۴
- جمع بندی ۱۶۶
- کتابنامه ۱۷۱

پیشگفتار

انسان مکلف و مسئول آفریده شده است، معنی باید در برابر اعمال خود پاسخگو باشد. از آموزه های دینی به دست می آید که انسان نه تنها در برابر خدا، پیامبران و امامان علیهم السلام مسئول است، بلکه در برابر خود، خانواده، جامعه و جهان نیز مسئول است و در پیشگاه عدل الهی درباره همه آنها را می پرسند.

در سیره پیامبران و ائمه علیهم السلام گاهی رفتارهایی دیده می شود که با هیچ دیدگاه مادی توجیه پذیر نیست. مثلاً امام حسین علیه السلام دست به قیامی زد که به شهادت خود و اکثر مردان اهل بیتش منجر شد و خانواده اش اسیر شدند. در سیره بزرگان دین و اولیای الهی هم ما شاهد چنین رفتارهایی هستیم که با دیدگاه مادی چیزی جز خسران نیست. مثلاً امام خمینی علیه السلام با دست خالی به قیام و مبارزه با حکومتی تا بن دندان مسلح بر می خیزد که در طی این مبارزه، فرزند عزیزش را از دست می دهد و خودش سال ها تبعید می شود و بسیاری از هم رزمانش سال ها طعم تلخ شکنجه و زندان و تبعید را می چشند. چنین

اعمالی آنهم از چنین شخصیت‌های خردمندی این پرسش را در ذهن هر انسانی ایجاد می‌کند که واقعاً دلیل این کارها چیست؟

امام حسین علیه السلام دلیل کارش را امر به معروف و نهی از منکر و عمل به سیره رسول الله صلی الله علیه و آله که تکلیفی الهی است - بیان می‌کند؛ و امام خمینی علیه السلام و امام خامنه‌ای دامنه هم دلیل این کار را ادای تکلیف دانسته‌اند. پس، می‌توان یک پاسخ برای همه این کارها فرض کرد و آن عمل به تکلیف است، یعنی علت همه کارهایشان تکلیف‌گرایی است.

نگاه ویژه به سیره امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری دامنه با رویکرد تکلیف‌گرایانه بدان سبب ضرورت دارد که هم علت رفتارهای آنها روشن شود و هم ثمره کار ایشان الگویی مناسب برای افرادی باشد که به دنبال ادای تکلیف در همه شئون زندگی اند. با این رویکرد، پروژه تدوین متن حاضر کلید خورد.

قبل از هر چیز لازم بود معنا و مفهوم تکلیف و تکلیف‌گرایی روشن شود، که این کار در بخش اول انجام شد، و سپس سیره این دو رهبر فرزانه بررسی شود، که در بخش دوم این بررسی صورت گرفت. اما چون سیره بسیار مفصل بود در هفت فصل مجزا دسته‌بندی و بررسی گردید: مسائل فردی، خانوادگی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، سازمانی و جهانی.

هر چند در رسیدن به این دو هدف والا در حدی که نقیصه‌ای نداشته باشد موفق نبوده باشیم، این نوشتار تلاشی است مخلصانه برای راهیابی به این آرمان مقدس.